

Reviderte nasjonalregnskapstall for 1997-1999

Trude Nygård Evensen og
Tore Halvorsen

Statistisk sentralbyrå publiserte 4. mai 2000 reviderte nasjonalregnskapstall for årene 1997-1999. Tallene er blant annet tilgjengelig på SSB's WEB-sider og i et tabellvedlegg i dette nummeret av Økonomiske Analyser. I denne artikkelen gis en kort omtale av hovedresultatene og noe av bakgrunnen for revisjonene.

Svak oppjustering av BNP-veksten i 1999

Reviderte foreløpige nasjonalregnskapstall for 1998 og 1999 gir små revisjoner i BNP-utviklingen i disse årene. Veksten i BNP fra 1998 til 1999 er justert opp fra 0,8 til 0,9 prosent, målt i faste priser. Fra 1997 til 1998 er BNP-veksten justert ned fra 2,1 til 2,0 prosent. De endelige nasjonalregnskapstallene for 1997 gir en BNP-vekst på 4,7 prosent fra året før, hvilket innebærer en oppjustering på 0,4 prosentpoeng i forhold til tidligere publiserte resultater.

Både for 1997 og 1998 skyldes revisjon av BNP-veksten i hovedsak endret anslag på utviklingen eksportoverskuddet. Veksten i innenlandsk sluttanvendelse i 1997 og 1998 ble stående uforandret på henholdsvis 6,4 og 5,4 prosent. De reviderte foreløpige nasjonalregnskapstallene for 1999 viser en nedgang i innenlandsk sluttanvendelse på 1,0 prosent fra 1998 til 1999, en nedjustering på 0,2 prosentpoeng.

Konsum og investering

For 1997 er samlet konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner lite revidert i forhold til tidligere publiserte tall, mens det var større endringer i sammensetningen av konsumet. Anslaget for veksten i husholdningenes varekonsum ble justert ned med 0,5 prosentpoeng, mens veksten i tjenestekonsumet ble oppjustert med 0,9 prosentpoeng. For 1998 ble veksten i konsumet i husholdninger og ideelle organisasjoner justert opp med 0,2 prosentpoeng, til en årsvekst på 3,3 prosent. For 1999 er veksten i samlet konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner i faste priser justert opp fra 2,1 til 2,4 prosent.

Veksten i offentlig konsum fra 1996 til 1997 er revidert ned fra 2,8 til 1,9 prosent, målt i faste priser. Veksten er revidert opp med 0,1 prosentpoeng for 1998

og 0,2 prosentpoeng for 1999. Denne delen av etterspørselen viser nå en vekst på henholdsvis 3,8 og 2,7 prosent i de to årene.

Veksten i samlet bruttoinvestering ble for 1997 oppjustert med 0,9 prosentpoeng. Oppjusteringen skyldes i første rekke oppjustert vekstrate for lagerendringene, mens veksten i næringenes samlede bruttoinvesteringer i fast kapital ble revidert ned. For 1998 er veksten i samlet bruttoinvestering i faste priser revidert ned fra 11,2 prosent til 10,7 prosent. Næringenes samlede bruttoinvesteringer i fast kapital reduseres med 5,6 prosent i faste priser fra 1998 til 1999. Dette er en noe svakere nedgang enn tidligere anslag har vist. Utviklingen i størrelsen lagerendring og statistiske avvik er imidlertid justert ned, slik at nedgangen i samlet bruttoinvestering på 9,6 prosent er noe kraftigere enn tidligere beregnet.

Oppjustert driftsbalanse overfor utlandet

For 1997 er driftsbalansen overfor utlandet oppjustert fra 56,1 til 61,2 milliarder kroner. Årsaken er oppjustering av eksport av oljeplattformer og en nedjustering av netto tjenesteimport. For 1998 gir reviderte tall et underskudd på driftsbalansen overfor utlandet på 14,3 milliarder kroner. Tall publisert tidligere ga et underskudd på 16,3 milliarder. Eksportoverskuddet i 1998 ble justert opp med 2,4 milliarder kroner til 4,8 milliarder kroner.

Vare- og tjenestebalansen overfor utlandet er oppjustert med 2,4 milliarder kroner i 1999 i løpende priser, og viser nå et eksportoverskudd på 71,8 milliarder kroner. Driftsbalansen overfor utlandet i 1999 viser et overskudd på 46,9 milliarder kroner, mot 43,8 milliarder kroner ved publisering av Økonomisk Utsyn over året 1999.

Veksten i samlet eksport av varer og tjenester i faste priser ble for 1999 revidert opp fra 0,6 til 1,7 prosent i forhold til tallene ved publisering av Økonomisk Utsyn over året 1999. Dette skyldes i stor grad en revisjon av eksporttallene for skip og oljeplattformer, men også en oppjustering av eksport av tjenester. Revider-

Trude Nygård Evensen er rådgiver ved Seksjon for nasjonalregnskap. (trude.nygard.evensen@ssb.no)

Tore Halvorsen er rådgiver ved Seksjon for nasjonalregnskap. (tore.halvorsen.evensen@ssb.no)

Nasjonalregnskap. Hovedposter. Prosentvis endring i faste priser fra året før. Reviderte og tidligere¹ publiserte tall. 1997-1999

	1997		1998		1999	
	Revidert	Tidligere	Revidert	Tidligere	Revidert	Tidligere
Bruttonasjonalprodukt	4,7	4,3	2,0	2,1	0,9	0,8
Fastlands-Norge	4,2	4,4	3,3	3,3	0,8	0,8
Oljevirkosomhet og utenriks sjøfart	7,1	3,7	-3,6	-3,2	1,1	0,5
Innenlandsk sluttanvendelse	6,4	6,4	5,4	5,4	-1,0	-0,8
Konsum i husholdninger mv.	3,6	3,7	3,3	3,1	2,4	2,1
Konsum i offentlig forvaltning	1,9	2,8	3,8	3,7	2,7	2,5
Bruttoinvesteringer	16,2	15,3	10,7	11,2	-9,6	-8,5
Bruttoinvesteringer i fast kapital	13,9	15,1	5,8	8,1	-5,6	-7,0
Ekspport	6,1	5,7	0,3	0,5	1,7	0,6
Import	11,3	12,0	9,3	9,1	-3,1	-3,6
Driftsbalansen (milliarder kroner)	61,2	56,1	-14,3	-16,3	46,9	43,8
Sysselsatte personer (prosentvis endring)	2,9	2,9	2,4	2,3	0,7	0,5

¹ Ved publisering av Økonomisk Utsyn over året 1999, 10. februar 2000.

te tall viser en reduksjon i samlet import av varer og tjenester fra 1998 til 1999 på 3,1 prosent i faste priser. Dette er en oppjustering på 0,5 prosentpoeng fra forrige publisering.

Produksjon, sysselsetting og driftsresultat

For 1997 er volumutviklingen i samlet bruttoprodukt for Fastlandsnæringene målt i basisverdi revidert ned fra 4,1 til 3,9 prosent. Veksten i offentlig forvaltningsvirksomhet er justert noe ned, mens veksten i næringsvirksomheten totalt er omtrent uendret. Sysselsatte personer inklusiv selvstendige, økte med 2,9 prosent fra 1996 til 1997. Det er uendret veksttakt i forhold til tidligere publisering.

For både 1998 og 1999 er veksten samlet bruttoprodukt for Fastlandsnæringene revidert ned, fra 3,6 til 3,3 prosent i 1998 og fra 1,6 til 1,0 prosent i 1999. For begge årene er det utviklingen i næringsvirksomheten som er justert. I industri og bergverk er nå volumveksten i bruttoproduktet i 1998 1,6 prosent mot 2,8 prosent i forrige versjon. Noe av revisjonene kan forklares med endring i omfang av industrien ved at verkstedbedrifter tilknyttet transportnæring er overført fra industri til samferdsel. For andre vareproduserende næringer og tjenestenæringer er revisjonene mindre i 1998.

For 1999 viser de reviderte tallene en nedgang i bruttoproduktet i industri og bergverk på 3,0 prosent. Forrige publisering viste - 3,4 prosent. Også for andre vareproduserende næringer er utviklingen revisert i positiv retning, mens veksten i tjenesteytende næringer er revidert ned. Bl.a. er beregningen for finansiell tjenesteyting og forsikring lagt noe om og har gitt en mindre kraftig volumutvikling sammenlignet med tidligere publisering.

For både 1998 og 1999 er sysselsettingsutviklingen totalt målt ved antall personer revidert svakt opp, henholdsvis fra 2,3 til 2,4 prosent og fra 0,5 til 0,7 prosent for 1998 og 1999.

Driftsresultatet for landet totalt har de siste par årene vært sterkt preget av svingningene i oljeprisen. I årene 1997, 1998 og 1999 endret driftsresultatet seg med henholdsvis 6,7, - 19,7 og 14,1 prosent. Driftsresultatet i næringen utvinning av olje og naturgass steg med 12,4 prosent fra 1996 til 1997, falt med over 50 prosent året etter og ble nær fordoblet fra 1998 til 1999. For Fastlands-Norge var endringene i driftsresultatet 1,8, 0,6 og -7,6 prosent for de tre årene. I både industrien og tjenesteytende næringer viser de foreløpige tallene klar nedgang i driftsresultatet i 1999 sammenlignet med året før.

Nasjonalregnskapets publiseringssyklus

Nasjonalregnskapet følger en fast revisjonssyklus, der det tar vel to år fra de første foreløpige tallene publiseres til endelige tall foreligger. For et bestemt år presenteres i alt fire påfølgende versjoner: første versjon publiseres i samband med Økonomisk utsyn en drøy måned etter årets utgang. Den andre versjonen om lag tre måneder senere, og det tredje foreløpige regnskapet med 1 år og 4 måneders etterslep. Det endelige nasjonalregnskapet publiseres 2 år og 4 måneder etter regnskapsårets utløp.

Publiseringssyklusen er først og fremst fastlagt på bakgrunn av tilgjengelighet av statistikk på de ulike områder og produksjonstiden for nasjonalregnskapet.

Hovedtall fra nasjonalregnskapet publiseres på Statistisk sentralbyrå's hjemmesider på Internett. Tallene presenteres også i Økonomiske analyser. Den mest omfattende og detaljerte presentasjonen av nasjonalregnskapstall finner sted i den årlige publikasjonen Nasjonalregnskapsstatistikk (NOS).

Ny informasjon om regnskapsåret

De tre første versjonene av nasjonalregnskapet for et år utarbeides ved hjelp av det kvartalsvise nasjonalregnskapet. De kvartalsvise nasjonalregnskapstallene beregnes ved at tall fra siste endelige nasjonalregnskapsår utvikles (framskrives) ved hjelp av ulike indi-

katorer. Slike indikatorer er løpende månedsvise og kvartalsvise statistikk som viser utviklingen i omsetning i ulike næringer, prisindeksserier for konsum og produksjon, investeringstillinger for enkelte næringer, mv. Framskrivningene forutsetter stabilitet i vare- og tjenestesammensetningen i de ulike postene. Revisjon av sammensetning og nivå på størrelser i forutgående år kan derfor forårsake revisjoner av både nivå-tall og vekstrater for de påfølgende år.

Ved beregning og publisering av den første nasjonalregnskapsversjonen for et bestemt år ("Utsynsregnskapet", er normalt ikke alle indikatorseriene fullstendig oppdatert. Ved annen gangs utarbeiding av nasjonalregnskapet for året, er i prinsippet alle korttidsindikatorene oppdatert. Alle områder i nasjonalregnskapet er imidlertid ikke dekket med korttidsstatistikk. Ved beregning av nye foreløpige nasjonalregnskapstall et år senere, har man i tillegg enkelte årsstatistikker og annen informasjon å bygge på. Men fremdeles mangler det en del informasjon i form av endelig årsstatistikk for en del næringer, mv. Til det endelige regnskapet foreligger et mer omfattende statistikkgrunnlag, bl.a. i form av produksjons- og investeringsoppgaver for ulike næringer (strukturstatistikk) og detaljerte offentlige regnskaper.

Mer detaljerte beregninger

Kvartalsregnskapssystemet som benyttes til produksjon av de foreløpige nasjonalregnskapene, utarbeides på et betydelig mer aggregert nivå enn endelig regnskap. F.eks. opereres det i kvartalsregnskapet med 60 næringer og 80 produkter, mens det endelige regnskapet inneholder 150 næringer og 1200 produkter. Tilgang av varer og tjenester blir i det endelige regnskapet balansert på et detaljert nivå, og det er først ved utarbeiding av endelig regnskap at man har mulighet til å foreta justeringer på detaljert nivå ut fra sammenhengene i regnskapet.